

Справа «Кампос Дамасо проти Португалії»

(“Campos Damaso v. Portugal”)

У рішенні, ухваленому 24 квітня 2008 року у справі «*Кампос Дамасо проти Португалії*», Суд постановив, що

- було порушено ст. 10 Конвенції, яке виявилось у засудженні заявника за опублікування статті про арешт відомого політика.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявнику 1 750 євро на відшкодування матеріальної шкоди та 7 500 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявник Едуардо Жозе Кампос Дамасо є громадянином Португалії, народився 1962 року, проживає у м. Лісабоні. На час подій у справі він був журналістом щоденної газети “Publico”.

У січня 1995 року заявник написав низку статей, котрі стосувались Н.Д. – заступника голови парламентської фракції Соціал-демократичної партії (яка на той час була правлячою). Цього політика підозрювали у шахрайстві, вчиненому через запровадження системи фальшивих рахунків у компанії, де він був головним акціонером. також йшлося про факт незаконного отримання Н.Д. переваг під час придбання земельної ділянки для будівництва приватного житлового будинку.

Після опублікування статей було порушено кримінальну справу проти Н.Д. Незабаром він звільнився з посади заступника голови партії.

На першій шпальті газети від 4 листопада 1998 року виділявся заголовок «Н.Д. обвинувачено у підробці та податковому шахрайстві». Тема розгорталася у статті заявника, опублікованій у цьому ж випуску газети. Зокрема, йшлося про те, що прокуратура порушила нарешті кримінальну справу проти Н.Д. У наступному випуску газети (від 5 листопада 1998 року) вийшла чергова стаття заявника, в якій він

описував нові подробиці злочинів, у вчиненні яких звинувачували Н.Д. Заявник викривав певні аспекти зібраних прокуратурою фактів та вказав на пред'явлення Н.Д. офіційного обвинувачення.

Після цього проти заявника було порушено кримінальну справу за звинуваченням у порушенні судової таємниці.

У травні 2004 року суд визнав заявника винним, призначивши йому покарання у вигляді штрафу у розмірі 1 750 євро (ця сума мала бути сплачена упродовж 25 днів). Як правопорушення суд кваліфікував саме другу із зазначених публікацій, – саме у ній викривалися матеріали слідства, причому певні фрагменти справи були відтворені зі стенографічною точністю. Втім, суд додав, що стаття загалом не створювала перешкод для слідства. Зрештою ця обставина зумовила застосування до заявника достатньо помірною покарання.

Заявник оскаржив це рішення в апеляційному порядку, зазначаючи, зокрема, про порушення ст. 10 Конвенції. Проте його скаргу було відхилено.

Зміст рішення Суду

Спираючись на ч. 1 ст. 6 та ст. 10 Конвенції, заявник скаржився на засудження його за опублікування згаданої статті.

Суд передусім відзначив, що засудження заявника було втручанням у його право на свободу вираження. Це втручання ґрунтувалось на законі і відповідало законним цілям: по-перше, захисту прав Н.Д. на справедливий судовий розгляд, по-друге, забезпеченню презумпції невинуватості, а також гарантуванню неупередженості та авторитету суду.

Суд відзначив, що стаття заявника стосувалася справи громадського значення. Далі Суд додав, що преса має обов'язок інформувати громадськість про порушення, в яких звинувачують політиків. Суд також відзначив і те, що політики неминуче і свідомо викривають кожне своє слово і вчинок перед прискіпливою увагою журналістів та громадськості

загалом. Суд згадав про Рекомендацію № 13 Комітету міністрів Ради Європи, в якій наголошується на праві журналістів передавати вільно інформацію про функціонування правоохоронної системи. З огляду на це Суд мав вирішити, чи інтерес громадськості у тому, аби бути належно поінформованою, перевищив «обов'язки та відповідальність» заявника стосовно поваги до права Н.Д. на презумпцію невинуватості.

Суд відзначив, що хоча статтю було опубліковано у критичний для слідства момент, вона була продовженням низки інших статей, опублікованих чотири роки перед цим. Ті статті вже тоді вказували на причетність Н.Д. до кримінальних діянь. До того ж, остання стаття не містила коментарів щодо потенційної вини Н.Д. у злочинах, у ній лише викладалися матеріали кримінальної справи. Оскільки на момент виходу статті справа ще не була передана до суду, було малоймовірно, що ця публікація змогла справити вплив на хід розгляду справи з огляду на віддалений час його початку.

Стосовно аргументу Уряду про необхідність захистити інтереси слідства Суд зазначив, що навіть національний суд у своєму рішенні зауважив про те, що опублікування статті не створило перешкод для подальшого розслідування справи. Стаття цілком відповідала змісту матеріалів справи. Зокрема у частині, де описувалися суть і характер звинувачень, висунутих проти Н.Д., містився також точний і достовірний виклад доказів, які стали підґрунтям для висунення звинувачення.

Отож, Суд дійшов висновку, що інтерес в опублікуванні статті переважив ціль захисту таємниці правосуддя, попри цілком законний та справедливий характер цієї цілі.

Більше того, Суд відзначив, що помірний розмір покарання, названий так національними органами, жодним чином не применшив відлякувальний ефект цього покарання для свободи вираження поглядів. Натомість Суд оцінив відповідне покарання як суворе.

Тому Суд постановив, що засудження п. Кампоса Дамасо було непропорційним втручанням у здійснення ним свободи вираження поглядів. А отже, воно було порушенням ст. 10 Конвенції.

Суд вирішив, що не було необхідності окремо розглядати питання щодо можливого порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції.